

PÉCSI FIGYELŐ.

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécssett hához küldve: egész évre 5 ft., fél-évre 2 ft. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egy év 15 kr. Megjelenik minden szombaton. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeres. (Széchenyi tér).

Hirdetések ára:

Egy négyhasábos petit sor egyszeri megjelenésért 8 krt többszöri megjelenésnél árleengedés adatik. Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg díj fizetendő. A nyílt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztői Iroda:
Ferenciek utca 22. sz. I emelet.
Kéziratok vissza nem küldetnek

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Fesztli Károly úr könyvkötő üzletében, Király utca (nemzeti kaszinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal:
Taizs Mihály nyomdájában
Majláth-tér 22. szám alatt.

A népgyűlések.

A magyar hazában alig találunk számba vehető várost, mely népgyűlésen nem nyilatkozott volna, egyhangulag iszonyát, megbotránkozását nem fejezte volna ki az ország-rablásra kiindult orosz barbárnak népiért vérengzéssel, rablók és hóhérok százezreinek segítségével indított háborúja felett, melylyel az alkotmányos reformok életbe léptetését és a nyugoti civilizáció terjesztését a keleten csirájában megfojtani sietett.

Pártkülömbőség nélkül egyhangy eziránt a közvélemény édes magyar hazánkban, egyhangulag, szívvel, lélekkel együttérzve szólalt meg városunk is mult vasárnapon a népgyűlésen megjelentek ezrei által, de még kísérlet sem tétetett arra, hogy a nép „fegyverre” kiáltásainak hamis visszhangjaként, mint a fővárosban, becsempésztesse a kormány által tetszés szerint magyarázható kitételek.

Pécsvárosa ismét méltó volt önmagához, levetette még a kormánytól függő elem is a mameluk meghunyászkodás és szolgáló bizalomsvazás szennyes ruháit, nemcsak nem vegyített idegen hangot a nép szavába, hanem nyíltan is csatlakozott hozzá. — Egy szép, szívemelő napja volt ez városunknak.

Kormányunk, de Bécsben is tisztában voltak rég a népgyűlések előtt is a magyar nép érzelme felől, mutatja ezt eléggé azon aggodalmas titkolódzás, melylyel a hármasszárszövetség pontozatait elrejtik, mutatja ezt minden mozzanat, minden interpellációra adott tekervényes válasz, de mutatják a szerbtörök háboru kezdetétől napjainkig tapasztalt tények azt is, hogy külügyi politikánk köve ama szövetség megállapodásaihoz és azokhoz vakon ragaszkodva merő ellentétben áll a nép érzelmeivel, hogy hanyat-homlok rohan saját vesztének, hogy a monarchia megmentését máris csak a török fegyverek diadalának köszönhetjük, a miut is az osztrák független sajtó és közvélemény úgy van meggyőződve, hogy az osztrák-magyar külügyi kormány vaksága miatt most csakis a török fegyverek küzdenek az osztrák-magyar monarchia fennállásáért.

Minden kitalálható kedvezmény kijut a nyíltan kijelentett és bevalótt törekvései és érdekei miatt hazánk legveszélyesebb, leggyűlöltebb kitételeknek, milliókat áldoznak arra, hogy javíthatlan, mert hálatalan bellelenségeink szaporodjanak, erősödjének, semmibe sem veszik a kijelentett népakaratot, ha csak a sugalmazott lapok tekervényes, taktikás népellámitási fogásait nem tekintjük azon deferentiának, melylyel a népakarat kifejezésével szemben viasztetnek.

De ez legkevésbé se tartóztatson vissza attól, hogy akaratunknak hangosan kifejezését ne adjunk; tudják jól állami ügyeink intézői, hogy sokáig nem tanácsos játszani a közvéleménnyel, hogy ez példásan szokta magát megboszulni azon, ki ellene tör; tudják, hogy a népek immár nem mozgatható bábok, melyeket millióknál lehet érdekeik, érzelmeik elleni csatátrekre, mészárszékre hurcolni, hogy hadfaink nem pratorianusok, hanem a népből valók és a néppel éreznek, akárhogy igyekeznek is belőlük minden hazafiai és polgári érzelmet kidresszírozni.

Már a török győzelmek hírére, bár azok még nem elhatározók, megfújták Bécsben a takarodót, mielőtt kiindultak volna, — a mozgósítási — t. i. Bosznia-Hercegovina megazállására irányzott részleges mozgo-

sítási kölcsön beszerzése nem sürgős, a bécsi politika ismét a lesben álló vadász szerepére megy vissza, míg majd onnan fel nem lesz riasztva és azt nem veszi észre, hogy ő reá vadászának, míg ő prédára lesett! Ekkor fordul meg a kocka, nem lesz senki barátja, az orosz-porosz pedig nyílt ellensége!

A PÉCSI NÉPGYŰLÉS.

— Aug. 5-én. —

A népgyűlésnek e lapok szerkesztősége által felkarolt eszméje szép kivitelt jutott. A lakosság minden osztálya öszinte érdeklődéssel fogadta a tervet. Szerkesztőségünk kezdeményezése folytán pénteken alakult meg egy húsz tagú bizottság, mely elnökül Haksch Emil ügyvéd és szerkesztő urat választotta. Szombaton reggel nagy plakátok hirdették a népgyűlés célját, s megtartásának idejét és helyét. Minden utcáson kisebb-nagyobb csoportok alakultak, melyek mohó kíváncsisággal olvasták a raphodikus felhívást. Vasárnap — noha a havi-b. asszony-napi búcsú a budai külvárosból ezeket visszatartott, már reggel 9 óra felé sűrűn gyülekezett a nép, úgy hogy 10 óra felé mintegy 5 ezren lehetnek a Széchenyi téren, a Ribay kávéház előtt, melynek erkélye nemzeti, török és városi zászlókkal feldíszítve volt. Az erkély a válogatott közönséggel zsúfolásig volt telve. A főtéren a nép egyre szaporodott. Lehetek már vagy 6 ezren, midőn Haksch Emil elnök kévéssel 10 óra után az erkélyről a következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

Tisztelt polgártársak! A népgyűlés előkészítésére alakult bizottság által azon megítéssel megbizált nyertem, hogy a népgyűlést megnyissam, vezesse, és a hozandó határozatot kimondjam. — Ezen megbizált megtegelni polgári és hazafit kötelességemnek tartván megajtom a népgyűlést:

Alkotmányosan kormányzott államokban a népgyűléseknek jutott azon nagy és tüdős feladat, hogy nyilatkozzanak és közvéleménynek kifejezést adjanak oly nagyfontosságú politikai és társadalmi kérdésekben, melyek a képviselő választások idejében még nem voltak napirenden és melyek felett a képviselői választási programokban az illetők nem is nyilatkozhattak.

A népgyűlések határozatai által értesül a kormány a nép érzelme, — a közvélemény felől, melyet tekintetbe venni, — melynek megfelelni kötelessége egy alkotmányos kormányának.

A magyar nemzet életérdekeit érintő egy ily kérdést képez a monarchia külügyi kormányának megtartása szemben azon véres, embertelen harcral, mely hazánk délkeleti határain túl dühög, — e miatt szükségesnek látták hazánk fővárosának vezérlete után a többi népesebb városok polgárai is, hogy kifejezzék nézeteiket és óhajtatásukat.

Felhivom ennél fogva t. polgártársaimat a népgyűlés tárgya iránt nézeteik előadására.

Nagy Ferenc, országgyűlési képviselő: T. polgártársak! A nép szava Isten szava és ha ezen hatalmas szózat azon körig, mely ma az ügyeket intézi, ha ezen hatalmas szózat addig el nem juthat, magának fölröhhajta azon kör, hogy königrüzi babérait újakkal tette. Az Isten, mikor az embert teremtette, az által különböztette meg az oktalán állatoktól, hogy adott neki észet és szabad akaratot, adta pedig azért, hogy gondolkodjék, adta a szabad akaratot, hogy intézze saját sorát. Ha volna oly hatalom, mely vak kevélységében ezen isteni hatalomnál nagyobb akarna magát tartani, az próbálja meg elvenni ezen isteni adományokat, de jól vigyázzon magára, hogy úgy ne járjon, mint a paradicsom angyalai, kik kevélységükben Istenhez hasonlították magokat s azért büntetésül kitzettek és örök kárhozatra ítéltettek el. A magyar népnek nemcsak joga, sőt kötelessége a szóban forgó ügybe beleszólni. Joga van, mert ez hazánkra nézve életkérdés, életkérdés, mondom akkor, midőn egy kannibál a szomszéd határokánál, mi több: saját határainknál dül, gyilkol, öldökl, tüzzelvással pusztít; — igenis, joga van akkor a szomszédnak fölszólalni, hogy az akadályoztassék meg. Kötelessége pedig azért, mert Európa-szerte ismeretes a magyar nép arról, hogy a civilizáció azon fókán áll, miszerint a kannibál vérlázító gyilkolásokat, pusztításokat csendesen, minden beleavatkozás nélkül nem tűrheti, nem nézheti. Európában minden civilizált ember megkívánja a magyar néptől, hogy szílyba vesse hatalmát és erélyét, megkívánja, hogy mint civilizált nemzet ajánlja

föl segedelmet testvérének. Azért vagyok bátor indítványt eléterjeszteni, mely ha elfogadjatik, határozassék el, hogy egy küldöttség hozza azt tudomásul kormány-elnök úrnak, hogy a nép határozata figyelembe véssék. Adatom az indítványt jegyző úrnak s kérem annak fölolvását.

Záray Károly a rendező bizottság jegyzője felolvassa a határozati javaslatot: „Pécs szab. kir. város polgárai és lakosai, a magyar nemzet közvéleményének vélnék kifejezését adni, midőn tisztelttel felkéri a m. kir. kormányt, hogy törvényes hatalmát az ország érdekei megővására irányozva, tekintélyének és befolyásának egész súlyával, és ha kell a hatalmában levő minden eszközökkel hason oda:

1-ször. Hogy a vérlázító öldöklések s mészárlások, a jelen korban példátlanul barbár s embertelen hadviselés mielőbb megszüntetessék.

2-ször. Hogy az orosz hatalom terjedésének és hódításainak gát vetessék.

3-ször. Hogy a török birodalom területi épsége és függetlensége senki által meg ne csonkíttassék. — És

4-szer. Hogy a magyar nemzet ereje semmi szín és ürügy alatt, a török birodalom fenhatósága alá tartozó országok: legyen ez Bosznia, Szerbia, Hercegovina, vagy bármely más ország s tartomány — megazállásra vagy fegyveres elfoglalására fel ne használtsassék; kivéve, ha ez a magas porta előleges szabad beleegyezése folytán történék.

Kinyilatkoztatván ünneplésen Pécs sz. kir. város polgárai és lakosai, hogy valamint egyrészt — az ország létérdekeit képező azon célok elérésére minden tőlök kitalálható áldozatokra készek, úgy másrészt minden ezzel ellenkező cselekvény ellen a magyar haza, a monarchia két állama életérdekeinek, az állandó európai béke és egyensúlyának, a szerződéses nemzetközi jognak, és az örök igazságnak nevében érélyesen tiltakoznak.”

A jelenvoltak harsogó s szűnni nem akaró éljenzéssel nyilatkoztatták ki, hogy a javaslatot egyhangulag elfogadják.

Erre Bolgár Kálmán ügyvéd lépett elő. Valóban talpra esett beszédet tartott, melyet a jelenvoltak gyakori éljenzéssel s más tetszés nyilatkozásokkal fogadtak. Nehány bevezető szó után így folytató: „Bármerre vezet is utad széles e hazában tisztelt polgártársaim, nincsen magyar ember kinek fel nem dobogott volna szíve ama nagyszerű esemény halatára, hogy mult hó 26-án Budapest polgárságának ezrei öszgyülekezének és kimondották, hogy Oroszország hatalmának terjeszkedését Magyarország érdekeivel öszszeférhetlennek találják, hogy megbotránkozva szemlélik az oroszok e hadviselési módját, miért is elhatározták felkérni a kormányt, hogy az oroszok kegyetlen, embertelen, és minden népgyűlést eddigi hadviselési módjának folytatását akadályozza meg, hogy érdekeinket az orosz terjeszkedési politikával szemben bármi eszközzel védje és érvényesítse.

Nemes és nagyszerű volt a szabad magyar nemzet közvéleményének e nyilatkozása. A nép szólalt meg, komolyan és ünneplésen. E nyilatkozatnak visszhangja hozánk is eljutott és ki lenne oly gyenge akkor, midőn szívünket az öröm fogja el, elfojtani a megelégedés kifejezését, elfojtani magában ama meggyőződést, hogy a nép szava bármikor hangozzék is fel, jogosult, kéttélye emelni a hitet, hogy a néptől eredett ezen tiltakozás, hatás nélkül nem marad el, és ki lenne mondom oly gyenge megemissíteni magában a reményt, hogy a magyar nemzet szavára hallgatni fognak azok, kik hivattva vannak országunk érdekeit megóvni, mert hiszen szavunkat a legiszább erkölcsi érzet és a hazafiai aggodalom sugalták.

Midőn önkö meghívásunkra ily óriás számmal öszgyülekeztek, lelkesedés, öröm és büszkeség fog el; a lelkesedés hogy Pécs városa, mely hazafiságában mindenkor az első között volt, most is kész és bátor a küzdőterre lépni; az öröm hogy ott, hol a haza veszélyben van, hol szükség van egy szabad és független nyilatkozatra, megszűnnek a vallás-, rang- és pártkintetek és egyértelműleg sietünk érvényesíteni szavazatunkat, végre a büszkeség, hogy az elhatározás pillanatában nem kétségkedtünk követni a budapesti polgárok példáját.

Éppen e mai napon, talán ez órában Magyarország minden vidékén öszszereglenek a nép ezrei kinyilatkoztatni azt, hogy az oroszok a török elleni háborúja a mi érdekeinket sérti és veszélyezteti, hogy a magyar ember nemzete jövőjét nem akarja könnyelműen kockára tenni,

hogy a semmittevő henyeségnek immár vége, hogy irtózáttal nézzünk ama látványra, melyet egy féktelen hatalmu uralkodó szolgálata egy testvér nemzet ellenébeni kegyetlenkedéseivel Európának nyújt.

Mi ösztük a kinyilatkoztatást, a mi szavaink egyesül azokéival. Hiszen mi a magyarnak e szó, e fogalom „muszka”? Mennyi gyűlölet, megvetés, iszony, félelem foglaltatik e szóban! E szó szemünk elé idézi a multat, midőn e szolgálata arra vállalkozott, hogy egy szabadságit és alkotmányáit küzdő nemzetet bilinesre verni segítsen, eszünkbe jutnak mindazon vérlázító kegyetlenségek, ama barbár rémtettek, miket az orosz hadsereg elkövetni merészelt a humanizmus álarcá alatt; eszünkbe jut, hogy már országunk határain dül a háboru, hogy a kozákok lova mir a mi Danánk vizét issza, hogy mindnygyőzelemre, melyet a hős törökön kivivna sikerilend, mi felénk suhintja kancsukáját. Eszünkbe jut, hogy valamint a'jas midőn fellázította a szultán alattvalóit, úgy készült bujtogatni a mi szlávjainkat is, és hogy ha elfoglalja Bulgáriát, ha ő lesz ur Timóvában, úgy ez önkénytelenül a századok óta hagyomány szerinti program kereszttül vitelére fog vezetni: egyesíteni a sláv népeket a mindenható cár uralma alatt.

Előttünk a kérdés: ha a Törökország, e hóiesen küzdő testvéremet, megtörök a szörnyű munka terhe alatt: mi fog történni akkor? És mi e kétségess helyzetben maradjunk továbbra is, tétlenül várjuk, mi lesz velünk; és a jó szerencsére, a véletlenre bizzuk magunkat, vagy tán a diplomatiától várjuk a segítyt? Tétlenül nézzük, hogy az a nemzet, mely egykor, midőn bennünket mindenki elhagyott, midőn a honunk legjobbjai bujdosni kényyszerültek, melegen szívére ölelt kimondván a multak feletti engesztelődést; nézzük, hogy annyit és oly borzasztóan szenvedjen, tétlenül nézzük, hogy a török nemzet, mely mely megértve az idők követelményeit, alkotmányosává vált, e szolgálata által leigáztassék, elnézzük, hogy a békés, csendes, e minden hibái dacára nemes lellemű szomszéd helyett egy gyűlöletes nép esordái pusztítsanak, raboljanak és lángra fejjessék amaz üszköt, melyet Magyarország szláv népei közé vetettek? Hazánk érdekelve van e háboruban, mert a muszka győzelem esetére állami létünk, a magyar nemzetnek, mely immár 1000 évi fennállásának ünneplésére készül, léte van kockára téve, ránk néve nem lehet közömbös, ki urálja Bulgáriát és a Duna partjait; a mi meggyőződésünk az, és e meggyőződés nincsen hatalom, mely kirtsza szívünköl, hogy a török nemzet érdeke a miénk is, az ő ellensége a mi ellenségtünk is és a mi érdekeinket semmi más nem veszélyezteti úgy, mint Oroszország és politikája. Hiszen jól tudjuk, hogy a panszlavizmus apostolai nyíltan hirdetik, hogy a török után mi következzünk, hogy amily könnyen sikerült a szultán szláv alattvalóit eltántorítani az igaz utól, úgy fognak meghódolni a mi horvátaink a mi szerbeink és tótjaink is.

Nem szükséges bizonyítanom e vesztélyt, hazajükert küzdött és tapasztalattal edzett honfiak figyelmeztették erre a népet; de ez ösztönyszerűleg érzi a vesztélyt, mindnyáján öszályrészesei leszünk egy érzelmelek, melyek esetelésére a kellő szót nem tudom megtalálni, gyűlöletnek nevezhetjük, gyűlöletnek az orosz ellen, mely vakon meghódolva egy ember önkényének, irtózik a milvetségtől és minden kulturális eszmétől, mely az igazságtalanság és brutális erkölcselenség oly fokára süllyedt, hogy látására elborzad az emberi szív. A orosz hadviselés példátlan barbarizmusa még akkor is, ha nem volna speciális érdekeink veszélyeztetve, kell, hogy tiltakozásra talájon, mert az orosz háboru nem a török hadsereg, nem a török nemzet ellen vivatik; ártatlan nép ezrei, a védtelen nők, az ártatlan csecsemők és tehetetlen aggok kiáltottak bosszuért és esdekeltek segélyért a diplomatiához, de ez, mely elég gyáva volt meg nem akadályozni e háborut, nem hallotta meg jajgatásait, nem akarja hinni, hogy az orosz civilizátorok útját a vér és tűz jelzi, — és mi ne hallgassuk meg esdeklésüket, panaszaikat?

Még küzd bátran és hóiesen a nemzet, még eddig nem ért célt az orosz, sőt az elbizakodott cár a vereségek sulya alatt szégyentelosen visszafutamodik, de ha megfordul a hadiszerencse kockája, mi lesz akkor? Mi fogja megvédeni testvérünket a vérengzések ellenében, ki fogja megakadályozni, hogy az elpusztított városok és falvak romjai a házáért elhunyt hősök emlékkövöivé váljanak? Csak hazánk, csak mi, vagyis a magyar és osztrák monarchia, mely megállíthatja az

oros hadakat; és ezt kettős érdek követeli tőlünk, az aggodalom jövőjékért és az aggodalom Törökországért, mely nekünk testvériséget fogadott. De ez aggodalmat fokozza az orosz elleni gyűlölet, vagy hát ne nevezük gyűlöletnek azon érzelmet, mely a magyar ember kebelében a muszka szó hallatára felgerjed, nevezük megvetésnek, megbotránkozásnak, ám ezen érzelmet jogosult, mert ezzel erkölcsi érzettünk ébredt fel.

Kérdem tehát tisztelt polgártársaim nem tartják-e önkö is érdekeinket öszszeférhetlennek az orosz hatalom terjeszkedésével? Nem botránkoztak még önkö is az orosz hadsereg vérlázító kegyetlenségén? Nem látják-e szükségesnek kijelenteni a kormányt, hogy a magyar nép az orosz kegyetlenkedést továbbra is közönyvel nem nézheti? Készek-e önkö is hazánk érdekeit, ha kell fegyveres erővel is védeni? Ha igen, s. a. t. Ezután a szónok újból a nép hazafiságára appellálván e felkiáltással végzi beszédét: éljen a magyar, éljen a török!

Végül Dr. Kohut Sándor ur, a pécsi izr. hitközség bíly tudomány rabija szólott. Beszédével nem reult hatást keltett. Az oroszok kegyetlenkedését oly a életlen festette le s az orosz politika gáladságát olyan megragadó ékesszólással fejtegette, hogy a közönség minduntalan hangoztatta: „Fegyverre a muszka ellen”, „Gyalázat”, „Vesszen a muszka” stb. Kohut igazi népszónok. A pécsi izr. hitközség búzke lehet rá, mint olyanra, ki hazafisága, képzettsége és szónoki tehetsége által a boldogult L'w Lipót után a legnyszerűbb rabbivá küzdött fel magát. Szépen stilylázalt beszéde: — melyet igazi magyaros dialectussal s nemes hévvel adott elő — a következő:

Vannak a népek életében elhatározások, melyek korszakot alkotó jelentőségűekké nemcsak nagy bordonjell fontosságúnál fogva, hanem különösen azért válnak olyanokká, mert mintegy varázslásra keletkeznek, mint Minerva, a bölcsesség s a háboru istennője a hellén hitrege szerint egyszerre tökéletesen vértel és sisakkal lépett ki Jupiter agyából, mielőtt a görög népek rá szüksége volt. Ilyen elhatározás, mely a magyar népiélet s érzelmet egy közliktetéséből veszi kiindulási pontját, kétségkívül a jelenleg szóban forgó, melynek értelmében a magyar közvélemény utat tör magának a szívöl, hogy ismét szívre hasson, szivig hitoljon. Igenis az, amit mi ma mondanánk és határozandóknak vagyunk, Magyarország szivhúrján zenél meg és rezgett át hozánk is. Oly erkölcsi igazságot akarunk határozni erejére emelni, melyről csak azt állíthatjuk, hogy nem tudjuk, valjon elfogadásával inkább örüljünk, vagy a miatt szomorodjunk-e, hogy a mívelt Európa eddigelé csak édes hazánk kezdeményezését várta be, szomorodjunk tovább, hogy mi is eddig vesztet maradtunk, mert vannak igazságok, melyeknek nyilvánosságra vitelében a percnél előadás a mulasztási bün jillegelt önkö föl. Midőn tehát a nemzet érzemény árja szívünkig hullámozott, egy perccet sem szabad mulasztanunk ez erkölcsi igazság fennen való hírdetésében és elsajátításában. Hogy minő erkölcsi igazságról van szó, fölösleges, hogy szóhalmozásban magyarázgassam. Mindenki széles e hazában tudja, hogy itt óvástételről van szó: a humanizmus tiltakozása a barbárság ellen, melynek neve: Oroszország; a testvérszeretet szóllal föl a testvérséget lakta ország mellett, melynek neve: Törökország. Mi az előbbi illeti, úgy bajos a mészélet hangján és szép szöfűzésben a gonlatok rendezett manósa szerint nyilatkoznai, mert már magában veszi Magyarország és Oroszország egymástani föntelítésére a magyar szivben fölzúli minden csepp ver és teljes államfértés hidegvérűség szűcséges arra, hogy keztüköt kinyitóló szivünkre és ne a kard markolatára tegyük. De még akkor is, ha nem a hazafii szempontból, hanem a merő tárgyilagosságból akarnók megítélni Oroszországnak a ragadozó állatú versenyző dühös fölszűllését, melylyel vérlázító, vérfagyaló tetteit viszi véghez az isten képnására teremtett emberek ellen: úgy az erkölcsoromlottság hasonló példái idézhetése végett hiába tartunk szemlélt a történetet hajdani, középkori, hogy ne mondjam újabbkori lapjain, mert a keresve keresett kegyetlenségek furlangjaira, mikre e legvérengzőbb háboruban vetemednek az Oroszok hasonmást nem találunk. Mert ha azon szomorú korszakot elevenítjük fel egy pillanatra emlékeztetünkben, midőn e emberek önkészítette faragványuk előtt bálványozás végett a prban éstrangok és az anyák a Moloch tüzesített ércsára árogebe sajátkezdélget betették előzük végett csecsemőket, hogy ezzel a fölbűszült istenséget kiengeszteljük, úgy az ilyen, ma ná-

meszerlenek, féltőhatatlannak látszó ész-járás ment az akkori tévhit babonáságának szomorú rajongása. De Oroszország, a nihilizmusnak hódoló Oroszország, a rajongást nem táplálja, mert kiszámított hidegvérrel és a gyilkol. Ha a középkor ama sötét századait idézzük föl, melyben az öklölgő volt a törvényt szabó igazság, így ez ellen is tiltakozik az az Oroszország, mely — risum teneatis amici — barátok ne vessetek, mely a humanitást tüzte öklöklő fegyverei élére! Hát milyen idő, milyen néppel hasonlítsunk össze Oroszországot, hogy kelőképen méltányolhassuk esztéj eljárást Törökországgal szemben? En csak egy idő és egy népet ismernek: Az ókor Amalek népét. Olvassuk ugyanis a sz. irás hiteles kinforrásában, midőn Izrael négyezer év testi és lelki nyugtát lerátta, az aegypt. rabszolgaság békőit szétépte, midőn tüzeltek és lángszívt vezére Mozes alatt utnak indult, hogy a szabadság tejjel mézszel áldott ígért földet felkeresse; ekkor négyezer mérföldnyi távolságból hegyen, völgyön és pusztán keresztül utat tört magának egy nép, melynek neve Amalek, azaz vérszomjazó nép. Utat tört magának pedig azon szándékkal, hogy a fegyvertelen Izraelt megtámadja, megtámadja csak azért, mert a szabadságot hirdette és a szabadság lovat elfoglalni készült. És hogyan támadta meg? tényleg előző háború után? nem! ólálkodó lesbe helyezte el magát és a gyenge tartalék csapatot, nem a sereg zömét, nem is a harcra kész férfiakat, hanem a védtelen gyenge nőket és gyermekeket megszárolta le és tényleg megsemmisítette volna a szabadság szörnypolgátas idejét élő Izraelt, ha Mozes egy magas hegyre föl nem kuszik és ott ég felé kitárt karokkal a népet buzdító Istenekkel feltesz tettekre nem élesíti vala. Nem csoda tehát, ha a szent irás, mely megírta „szerszed felebarátodat mint tenmagadat”, mely megírta továbbá „ne légy bosszualló és visszatorló” Amalekkel szemben kivételesen nyilatkozik, mondván: „ha urad Istened elhagyend tégedet az ígért földön irtsd ki Amaleket, ki kezét kinyújtá Isten trónusa ellen, irtsd ki a fáját, de el ne felejtőd! mert minden, ami isteni ellentmondásban, nyílt harcban áll Amalekkel.”

Eddig a szentírás elbeszélése és a tanulság az alkalmazás Oroszország Amalek népére szembeállít. Törökország körülbelül egy év óta inaugurálta alkotmányos életének szabadságkorszakát Midnát (a Törökök Mózes) lángszív vezérének vezénylete alatt. E szabadság szörnypolgátas idejét használtá föl a moderu Amalek ólálkodó, előbb bujtogató, később nyílt megtámadásban szintén azzal kezdvén vérengző dulo-fulo, tajtékzó dühét, hogy ezt a gyengéken, a védtelen aggyastánokon, nőkn és gyermekek elégítse ki. Azért ezen Amalekrol is, mely nem várta be a szabadság gyümölcseit, melyek mármár érlelődtek, hanem felkeresett messze-messze földről egy népet, mely akár műveltség, akár a humanitás pontjában, hogy egyéb előnyeit elhallgassuk, összehasonlíthatatlan morálterületen áll nálánál: azért ezen orosz Amalekrol is áll: hogy megérdemli, miszerint kiirtassék a sláv kérdéssel el együtt az europai népcsoportozat kebléből, mert minden, mi dicső és isteni ellenmondásban áll Amalekkel, ki kezét isten trónusa, a szabadság ellen szentségtörőleg kinyújtá. A már-már belsejében ferges éjszaki csóssus megsemmisítése nem a mi dolgunk — isten műve leend, ki megírta a történet lapjaiba és az emberek szívébe, csak igazság, emberszeretet és erkölcs veti meg a néplét széles alapját. Mi egyebet nem tehetünk, mint Mozes példáját követve, buzgó imában az igazság nép, a Török fegyverek győzelmét leedekeljük. És mit szólnak Törökországról? Engedjük meg, hogy e komoly felszólalás dacára is egy igen tanulságos mesét közzéadjunk. A hurog bagoly és a kakas, így meséli a Talmud, együtt töltötték az éjjelt. Mire vársz, kérdi a kakas a bagolyt? én várak a hajnal hasadtára, oh te hazug lelki! szól a kakas, hiszen a te elemed a sötétség, én vagyok az, ki hirdetem a hajnalt. Nem jellemző-e, még az éjmadara is akarná elhítni, hogy szereti a világosságot! Ha már minden hazugságot elhisz Europa, de már azt még sem hiszi, hogy az orosz a világosság és szabadság hirdetője. Azt azonban lehet binni, hogy mint Magyarország úgy a betegnek híresztelt Törökország is „nem volt, hanem lesz”. Már-már várja a hajnal hasadtát és még csak akkor fogja élni valóssággal nappalát, ha a bagoly aludni ment. Ezzel a szabadságot szerető és apoló Törökországgal rokonszenvez a szabadság népe, Magyarország népe. A 150 évig szabadságunkat gyászos féltékenységű rokon származásunknak típó Törökországgal nincs semmi közünk, az ébredő és testvérkezét kiengesztelésre már régt nyújtott Törökországot szívünknek öleljük. De nem csak a szabadság szeretőket tekintetbe venni hoboznak, úgy még egy szót veszek ajkima, melyről meg van győződve, hogy csak elhangzania kell e szónak és már is a szívébe vésődött az ebből kifolyó lelkesítő érzeményekkel együtt: ez a szó, mely iránt fogékony minden magyar kebel, a háladatosság. Dicső 1848. szabadságharcunk szerencsét-

len és megsebesült arslánhősöit mint emigránsokat ki fogadta, ki táplálta, nem-e Törökország és ennek derék népe? Mi tagadás benne, ezen mozzanat tekintetbe vétele, a háladatosság érzeménye ösztönzött leginkább arra, hogy az engam oly nagy mérvben megfizetendő felszólításnak engedve, mertem egy ilyen tiszteletet parancsoló gyülekezést elé lépni. Mi tagadás benne, bennem igaz első sorban a magyarban, a zsidó és a rabbi is felszólal, 1492-ik évi október 11-én — tehát Amerika fölfedezését egy nappal megelőző napon Spanyolhon, az azóta isten két kezével megfittetett Spanyolhon, elűzte 400 ezer létszáma, az országot virágzás elébe vezetett zsidó lakosságot, mely zsidók egyike, névleg Abrabanel, épen akkor volt Spanyolhon minisztere. Ki fogadta tárt karokkal az elrongyosodott, vagyonfosztott, csak a szentírás az egyik, a koldusbotot a másik kézben tartó zsidókat? — ki egyéb, mint Törökország és annak derék népe! A zsidó tud háladatos lenni, a magyar zsidó kétszeresen háladatos a 15-ik és a 19-ik században Török kézbe vett jótéményekért. Azért méltóztassék elhinni, bennem a helybeli zsidó község, de merem állítani, az egész honi zsidóság, mely 1848-ban szintén áldozott vérvél s pénzével, és mely mint minden időben és körül-mények közt osztozkodik az édes haza jó-balsorsában, óhajában, sóhajában, reményiben, rémeiben, diadalában, viadalában, örömeiben örömeiben: úgy most is, midőn e nagy határozati pontozat egyhangú elfogadását kérem önöktől, együtt órez a nemzet szívdobbanásával és lelke mélyéből fölhang: *Éljen Törökország, éljen az első magyar ember, Isó Ferenc József dicső királyunk!*

Ezek után a *gyűlési elnök feltevé a kérdést, vajjon el fogadjatik-e a határozati javaslatot? ezerről „elfogadjuk” hangzott el, mire a határozatot egyhangul elfogadották kijelentvén, felozlatia a gyűlést, eltevé a hazát és királyt. Még mielőtt a közönség szétoszlott volna, a vörös, fehér és zöld papirosra kinyomott határozatot szórták le az erkélyről. Mindenki igyekezett egy-egy példányhoz juthatni, hogy azt emlékül eltehesse. A jelenlévő közönség a társadalom minden osztályát képviselte. Ott láttuk városunk összes intelligenciáját, közös hadseregbeli és honvédségi katonákat, papokat, földművelőket, munkásokat stb. a nép kevéssel 12 óra előtt a legnagyobb rendben távozott el a főteréről.

Mennyi felesleges kitudni való pénz van a közös kormányban, kiderül abból, hogy a legutóbbi fél év alatt a még mindig hazánkban ólálkodó bosnyák menekültek — t. i. munka elől menekültek részére, mert senki és semmi sem gátolja őket a hazatérésben, — már félmillió forint lett Rodich és Mollinárynak kifizetve, most ez sem elég; ismét utalványoztak Mollináry nevére 100,000 frtot. — Hozzájón ismét Despotovics lefegyvert bandája, ennek hízalását ismét nyakunkba sózzák. — Ime így magyar emberek magyar pénzen segélyzik a magyarokat legelkeseredettebb ellenségeit a helyett, hogy haza utasítanak őket a hol semmi bánatunk, ha magukat békén viselnek. — Mig ekként a magyartól az adóexecutio által kisajtolt pénz kitudóják a magyar elem tönkretételére, addig fakarkodnak a közművelődési célokra szánt kiadásokkal; addig a kisbirtokosok hitelszövetségére kért félmillió kölcsön még mindig késik az éji homályban. — Hja hazánk adó és uszora által szorongatott népe várhat, legelső feladat az orr és fülvágó heregavác felhizalása!

A zágrábi jelentéktelen népgyűlés, melyen horvát lapok önbésmere szerint is csak körülbelül 1200-an vettek részt, és mely azonföli botrányosan megzavartot, minthogy egy szónokot megakadályoztak véleményének kifejtésében, mondva csinált határozatában meg van győződve, hogy monarchiánk nem fogja emelni fegyverét a törökök védelmére, hanem megfelelő módon véndi a monarchia érdekeit, melyek egyuttal Horvátország érdekei és a végvidék s Dalmátia hozzacsatolásával, Bosznia és Hercegovina megrohanásával hozzájáruland a horvát királyság visszaállításához. (Programjuk tehát annexió, azaz országrablás, és függetlenítés a magyar koronától.) — Az egész kettős monarchiában ez az egyedüli gyűlés, mely Bosznia és Hercegovina megrohanását természetesen rövidlátón és rosszul felfogott dicszadás érdekében helyesli. — A dicszálv elszakadásra ígató lapok nagyon meg vannak elégedve Tisza Kálmánnak feleletével, melyet a népgyűlési határozatokra adott. — Természetesen, mert malmunkra hajtja a vizet.

A zágrábi, megrendelésre csinált nép (?) gyűlés küldöttségét a bán fogadva megírta, hogy a határozatokat a külügyminiszterhez s azok másolatát a királyhoz juttatja. — Bezzeg egész nagy Magyarország népe hamis tatlán nyilatkozatairól Tisza uram egy szóval sem igéri, hogy a király eleibe terjeszti!

KÜLFÖLD.

Konstantinápoly. A porta felszólította a keresztény községek előjáróját keresztényekből álló miliczia szervezésére, mely a csendőrkkel közösen

örökdiék a közbiztonság fenntartására. A szultán a hivatalnokok fizetését felére le-szállította a háború végéig. A fővárosban nemzetőrsgé alakították, mely vallás különbség nélkül minden alatlalót magában foglaland. Aarifi pasa a senatus elnökévé nevezetett ki. Abdul-Kerim és Redif pasák vád alá helyezését elrendelő határozat császári irada által is megerősített-vozt, annak folyamatbáttele közürré adott. Abdul-Kerim nyugodtan várja pörének kimenetelét. Önévédelmének lényege ez: „En csak a fővezíri címet viseltem, mert tulajdonképpen a Dolmabogdsc palotából és a hadügyminiszteriumból rendelkezték a hadsereggel. Így történt, hogy egy napon, midőn épen kevés csapat volt közömben, azt parancsoltak nekem, hogy nagybel ellenséges haderőt támadjak meg; mikor meg jelentékeny haderővel rendelkeztem, azt parancsolták, hogy el ne távozzak Sumlából. En nem felel a haditörvénytől, sőt azt kívánom, hogy a tárgyalás nyilvános legyen, mert oly bizonyítékaim vannak, melyekből ki tűnik, hogy teljesen hibátlan vagyok.”

Bécs. A svéd kormány a „Pol. Corr.” értesülése szerint, tekintettel a háború által teremtett europai helyzetre, néhány katonai intézkedést akar tenni.

Ischl aug. 8. Ó felsége porosz tábornok ruhában. Mondel szárnysegéd kíséretében 10 órakor indult a német császár üdvözlésére Stroblba, hová 11 órakor érkezett a német császár. A két uralkodó a legszívesebben üdvözölve egymást ölelkeztek és csókolódtak. Innét Ischlbe köszáltak, hol az „Erzsébet” szálloda előtt a koronaherceg üdvözölte a német császárt, ki kétszer öt megcsókolt. Aztán a részére rendelt lakást elfoglalván, onnét a királynét látogatták meg.

Pétervár aug. 7. Mihály nagyherceg ide érkezett. A támadás mielőbb újra megkezdődik. — Csernaffe tábornokot a Kaukaszba várják.

London. A rabszolga-kereskedés elnyomására vonatkozó angol-egyiptomi szerződés aláíratt.

Madrid. A cubai felkelők a San-Pedro folyó mellett egymás után hat csapatban megverettek.

Páris. A hatóságok betilították Thiers arcképeinek árulását.

Krakó. Orosz-Lengyelországban népfelkelés szerveztek, melybe mind-negyferfogható 15—45 férfi öszezíratik.

A háború.

A plevai véres ütközetről, mely a muszakára nézve oly végtetszerűleg végződött, még mindig jönnek részletek, mik Osman pasa katonai talentumának fényes bizonyítékai. Ugyanis Osman pasa az első ütközet után csak is hadállásának védelmére szorított, az oroszok ennek okát abba vélték rejteni, hogy a török sereg gyenge és kifáradt. Magukhoz vonva tehát minden új erőt, a végső küzdelem rohamával támadták meg a törököket. A török hadsereg gyengeségében hitük azonban nagyon téves volt. Mig az oroszok, semmit nem gyanítva előre nyomultak, addig sikerült Osmannek egy hadosztályt hátuk mögé küldeni, mely aztán hátulról csapván rájuk, a két tűz közé került oroszokat vad futásba kerestek menedéket, társzerekeiket, ágyúikat, felszerelvényeket legnagyobb részt a győzők kezében hagyva. A nagyhercegnek tehát nem sikerült Konstantinápolyban augusztus elején a beteg ember sirja felett diszkoszort tétetni fejére, hanem kijutott neki halottainak ezreit elmentni s szétszört hadát összeszedni. Most már egy császári ukáz az összes gárdeátek és több sorhadó osztály haladéktalan mozgósítását és 188,600 honvég behívását rendelte el. Ez a végső erőlködés. Annak a híres gárdának mozgósítása Oroszország belsejében is beláthatatlan következményű zavarokat idézhet elő, aztán mire haterőse érkeznek azon hősök, tán nem is lesz más teendőjük, mint a szétvert orosz hadaknak romjait összeszedni s a szabad hazába azzal visszatérni.

A plevai győzelem több más győzelem is követé. Adil pasa Szeleit elfoglalta. Szuejman pasa Semi-Zágrándal az oroszokat megverte, a városi visszafoglaltas az ellenséget a hán-boghazi szoroson túlra visszuoeltte. Kazanluktól is megszállták a törökök Sistoát és az ottani hidat a törökök fenyegetik. Ahmed Ejub és Mehemed Ali előnyomultak egész Bjela közelebe. — Mehemed Ali főhadvezér és Osman pasa együtt serege Tirnova mellett vérs ütközetet vívott, mely alkalommal az oroszok 15,000 halotat és sebesültet vesztek. — Ezen hir azonban még megerősítésre vár. — Általában úgy a dunai, mint az ázsiai haterően a török fegyverek babért aratnak. A montenegrói csatatéren az ellenség mit sem ártalt. A felkelők szétszórtak. Izmet pasa mult szombaton a Despotovics vezérlete alatti felkelőket Karapotuknál rettentően megverte, elvett több ágyut, 1000 puskát és 67 szekrény löszert. A megmaradtak Despotovicssal együtt osztrák magyar területre menekültek, hol állítólag lefegyvereztek. (Majd suttomban csak haza szabadulnak megint fegyvereikkel együtt.) Ennyi sok kudarc után a hetvenkötő fehér cárszükségesnek látta újra Bécsben kunyorálni. Hirlik, hogy Bécsben nem is fog találni süket fülekre.

Baranyavármegye bizottsága

f. é. augusztus hó 13-án Pécsen énegyedes rendes közgyűlést tart, tárgyszorozata következő:

1. Alispán énegyedes jelentése: A megye állapotáról, ügyforgalomról, s tett nevezetesebb közigazgatási intézkedésekről.

2. Bellügyminiszter leirata:

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló törvény életbeléptetése alkalmából teendő intézkedésekről.

3. A körorvosi fizetések megállapítása tárgyában.

4. A baranyavári járásban felmerült, és részben még fűdőzenden közpénz hiányok fedezése végett teendő intézkedések iránt.

5. Stern Mór pécsi lakos részéről, a megyei szőlőgazdálkodás ruhaneműinek szállítása iránt tett ajánlat tárgyában.

6. Traub B. és társa pécsi kereskedő cég részéről, a megyei iroda szükséglet szállítása iránt tett ajánlat tárgyában.

7. Pénzügyminiszteri válaszleirat: Az adóvégrehajtásoknak kérelmezett ideiglenes felfüggesztése tárgyában.

8. A közadók kezeléséről szóló törvény 12-ik §-ának kért megváltoztatása tárgyában.

9. Földművelés-, ipar- s kereskedelmi miniszter kérésele: A mértékeltelítők ellen bizonyos esetekben megindítandó fegyelmi eljárás ügyében.

10. Igazolási választmány jelentése: Sellye és Okorágh községeknek bekelezése folytán a törvényhatósági bizottság összes létszámának, továbbá a bizottság választás alá eső s legfőbbadófizető tagjai számának újból megállapítása, és a választókerületek szabályozása tárgyában.

11. A legfőbbadófizető megyei bizottsági tagok 1878-ik évre megállapított névjegyzékének megerősítése iránt.

12. A szabályszerű hat évét kitöltött választott bizottsági tagok kilépése iránt, s helyeiknek betöltésére nézve teendő intézkedésekről.

13. Állandó választmány előterjesztése: Preller Simon dárdai rom. kath. tanítónak nyugdíjazási ügyében.

14. A szentlőrinci járás körjegyzőségeinek újabb rendezése tárgyában.

15. A Siklós-trinitási új ut építéséről.

16. Több nem nevezményített községi számadadás tárgyában.

17. Alispán jelentése: A fekete és mellékvizek érdekeltisének, visszabábozó társulattá lett alakulása tárgyában.

18. Küldöttségi jelentés: A „Karasica” szivó csatorna vize szabad lefolyásának akadályozása miatt emelt panasz tárgyában.

19. A herceg-mároki zsilip kezelése iránt hozott megyei határozat végrehajtása körül felmerült akadályok megvizsgálásáról.

20. Laskó, Daróc, községek azon kérelme tárgyában, hogy a kopács-vörösmarti töltés hozzájárulási költségek lefizetése felfüggesztessék.

21. A hg. Schaumburg-Lippe-féle ösztöndíjra kiírt pályázat eredményéről.

22. A mohácsi ugynevezett „celepataki” malmok rendezése tárgyában.

23. Közigazgatási bizottság jelentése: A darázi iskola használata iránt, Darázs és Herceg-Márok községek közt létrejött egyezség tárgyában.

24. Főszámvevő előterjesztése: A berkesdi körjegyzőséghez tartozó községek és a pécsváradai kir. alapítványi uradalom között, a községi pótdadók fejében fizetendő átalány iránt kötött egyezség jóváhagyása tárgyában.

25. Siklói járás szolgabirójának jelentése: Nagyfalvi község által alkotott legeltetési szabályrendelet iránt.

26. A közezségi körök megalakításáról, és a körorvosok fizetésének meghatározása iránt.

27. Baranyavári járás helyettesített szolgabirójának jelentése: A f. évi közmunka felosztás értelmében Magyarbóly község által vásárlandó kő árának mikénti fedezése tárgyában hozott községi határozatról.

28. Herceg-Szilösi község részéről, a kisbirák járandóságának szabályozása tárgyában hozott határozat iránt.

29. Mohácsi járás szolgabirójának jelentése: Ziegler Károly mohácsi lakos által kérelmezett zálogházi üzlet iránt.

30. Liptód, Szajk és Versend községek, továbbá a pécsváradai alapítványi uradalom között, a községi pótdadók fejében fizetendő átalány iránt kötött egyezség jóváhagyása iránt.

31. Pécsváradai járás szolgabirójának jelentése: Pesti János és Reder János nádasdi patakmalom tulajdonosok panaszos malom ügyében.

32. Nádasd község tulajdonát képezett ház helynek öz. Hank Henrik né nádasdi lakosnak lett ajándékozása iránt.

33. Hegyháti járás szolgabirójának jelentése: Szászváron felállítatni szándékolt főkönyvtár iránt.

34. Nagyhajmás község által elhatározott ingatlan vagyon eladása tárgyában.

35. Prettl János és érdektársai jánosi lakosok által kérelmezett vadviszabályozási tgyben.

36. Szentlőrinci járás szolgabirójának jelentése: Biedermann Gusztáv tiszóghi birtokos által kért vadviszabályozási tgyben.

37. Gerde község által kért vadviszabályozási tgyben.

38. Sellyeközség azon kérelme tárgyában, hogy ott állandó pandurórállomás szerveztesse.

39. Megyei erdőmester előterjesztése: Marocsa község által kérelmezett erdő letaralási tgyben.

40. Sósvertike község által kérelmezett hason tárgyú tgyben.

41. Hévess megye átirata: A borgyártásnak törvényhozási uton leendő betiltása és megakadályozása tárgyában.

42. Sáros megye átirata: A megyei házépítész célba vett behozatala tárgyában.

43. Tornamegye átirata: Az izraelita congressusi költségek behajtása körül követett eddigi eljárás módosítása iránt.

44. Somogy megye átirata: Törökországban duló orosz-török háborúval szemben elfoglalt álláspontjáról.

45. Bors megye átirata: Melyszerint a kivételes nőszülési engedélyek megadásával az alispán, illetőleg a közigazgatási bizottság bizatnok megadása iránt.

A jövedéki kihágások alkalmából kiállított szokott községi bizonyítványok tartalmának szolgabiroi hitelesítéssel leendő ellátása tárgyában.

47. Az aradi kereskedelmi és iparkamara átirata: A szeszadóról szóló törvényjavaslat újból átdolgozása iránt.

Baranyavár, 1877. évi aug. 5-én.

Baranyavár község a májusi megyei közgyűléshez panaszt nyújtott, mely szerint a helybeli uradalom 1-ször a braidaföldi (helyesebben besetinei) zsilipet folyton nyitva tartja. 2-szor az albertfalusi csatornát a víz lefolyása ellen elzárja és 3-szor önkényesen kezeli a herceg-mároki zsilipet, minek következtése az, hogy a baranyavári legjava rétek berkekké váltak.

Ezen panasz megvizsgálására a megyei közgyűlés egy bizottságot küldött ki, mely f. é. június 12-én tek. Frank József megyei főjegyző elnöke alatt a braidaföldi majorban megjelenvén, elnök ur a két első panaszpontot tüzte ki tárgyalásra, azon megjegyzéssel, hogy a harmadik panaszpont június 14-én Herceg-Márokon a helyszínen tüzetesen tárgyalatni fog, miert is azt jelenleg említeni sem kell.

E század elején jött létre a németbolyi, dárdai és helybeli uradalomak közreműködésével az ugynevezett Nagy-Karasica csatorna, hogy a Pécsvárad tájáról lejáró vizeket magasiaton kártétel nélkül a Dunába vezethesse; — ezen csatorna ugyan megfelelő feladatának, de a mélyebben fekvő talajokon összegyűlkező vizeket, kivált az ilocska, henyei (lösi) baranyavár-monostori és baáni tavak és berkek vizeinek felfogására magasabb fekvésnél fogva nem volt alkalmas és gy voltak a dárdai és helybeli uradalomak kényserítve ezen mélyedésekben egy kisebb parallel, az ugynevezett szivó csatornát Villánytól Darázsig a Dunába vezetni. De ez sem felelt meg egészen a céljának, mert Villánytól Bengéig ugyan a tavakat berkekké, a berkeket pedig szép rétekké változtatta, de a Bengén alól fekvő bengeli, monostori, baranyavári és baáni tavakon és berkeken mit sem segített, miert is a helybeli uradalom 1817-ben ezen vizek lefolyását Bengénel egy töltés (ugynevezett Spickdam) által elzárta, a monostori Hály erdőn a karasici, keskenői és albertfalusi határokon keresztül egy nagy csatornát vezetett és midőn 1820. évi szeptember 29-én gróf Eszterházy a dárdai uradalom akkori birtokosától ezen csatorna vezethetése a karasici határon keresztül az engedélyt megnyerte, e csatorna csakhamar elkészült.

E csatorna a bengeli Spickdamon felüli vizeket Albertfalura levezette, minek következtében a berkek Villánytól Bengéig csakhamar kiszáradtak, szintgy a Spickdamon alul Darázs felé nyuló fentemlített berkekből és tavakból legjobb rétek lettek, mert a Spickdamba beillesztett felhuzó zúgó csak nagy árvizek alkalmával huzatott fel, hogy a vizek folyása az albertfalusi és a Darázsra vezető szivócsatornába gyorsabban lefolyhassanak és így kárt ne tehessenek; — a veszély megszűnt után azonban ezen zúgó azonnal lezárattott, miáltal ezen rétek oly jó állapotba jöttek, hogy azokat az ötvencs éveken az urbíri rendezések alkalmával az illető községek urbíri illetőségükbe elfogadhatták, ezen rétek helyett pedig az uradalom a laki és lipovici puszták nagybirtosára és a braidaföldi pusztá alakítására szárazan fekvő legszebb szántóföldeket vette. Az urbíri rendezések után az uradalom a Spickdam fölé egy új — a braidaföldi — majort építette — készült a laskói és daróci határon egy töltést a Duna ellen építeni, miert is az albertfalusi csatornán lefolyó víz neki alkalmatlan kezdett lenni, azért ezen csatornát nem csak elhanyagolta, a beiszapolásnak és bedőlésnek átengedte, hanem a zúgót a Spickdamban folyton nyitva tartja sőt még 1872-ben ezen Spickdamban öt két-két öl széles nyílást vágotat, hogy minden víz bizonyosan Baranyavár — Darázs és nem Albertfalú felé folyhasson. Ennek következtében az alig néhány évvel ezelőtt kiindott használható urbíri rétek ismét berkekké váltak, miert is Baranyavár község 1873-ban és 1876-ban a megyei közgyűlésnél panaszkozott, de tek. Frank József megyei főjegyző ur elnöke alatt kiküldött bizottság javaslatára mindannyiszor a laptalan kérésével elutasított, mert: „a megejtett vizsgálatból kiderült, hogy az albertfalusi csatorna elég tágas a Braidaföldnél összegyűlkező víz levezetésére és ha az itteni zsilip elzáratik, a vizek lefolyása Albertfalú felé nem, de Baranyavár felé gátolatlan, miert is a község alaptalan kérésével elutasították.”

